

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา: ศึกษาพระเครื่องนางพญาและพระบรมสารีริกธาตุ จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตของการวิจัย

3.1.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยมีเหตุผลในการคัดเลือกพื้นที่ที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยวัดที่สำคัญๆ ในจังหวัดพิษณุโลก มีมากมายแต่วัดที่มีชื่อเสียงเกี่ยวกับพระเครื่องและพระบรมสารีริกธาตุของจังหวัดพิษณุโลก คือ วัดนางพญา วัดราชบูรณะ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ริมน้ำน่านบนถนนพุทธบูชา และวัดเสนาสน์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องเก็บข้อมูลในวัดใกล้เคียง ได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวชิหาร

3.1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่องนี้ ศึกษาเกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของพระนางพญาซึ่งเป็นพระเครื่องที่มีชื่อเสียงของจังหวัดพิษณุโลก และพระบรมสารีริกธาตุโดยศึกษารูปแบบการท่องเที่ยว และต้องการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชมพระเครื่องนางพญาและพระบรมสารีริกธาตุของจังหวัดพิษณุโลก

3.1.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยได้มุ่งที่จะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Accidental Sampling) ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลก ช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนกันยายน เพราะในช่วงดังกล่าวจะเป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากที่สุดหรือที่เรียกว่าช่วงฤดูท่องเที่ยว และจากสถิตินักท่องเที่ยว พ.ศ.2550 ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวชาวไทยเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลกถึง 316,905 คน (ที่มา: กองสถิติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550) ทั้งนี้ผู้วิจัยจะมุ่งเก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 1) เจ้าอาวาสวัดนางพญาและพระสงฆ์ จำนวน 2 รูป
- 2) เจ้าอาวาสวัดราชบูรณะและพระสงฆ์ จำนวน 2 รูป
- 3) เจ้าอาวาสวัดเสนาสน์ และพระสงฆ์ จำนวน 2 รูป
- 4) ผู้รู้ หรือปราชญ์พระเครื่อง จำนวน 2 คน
- 5) ประธานชมรมพระเครื่องเมืองสองแควและสมาชิก จำนวน 5 คน

- 6) ผู้ประกอบการพระเครื่องและวัตถุมงคล จำนวน 10 ร้าน
- 7) นักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน
- 8) หน่วยงานภาครัฐและสมาคมด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 แห่ง
- 9) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 2 แห่ง

3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

3.2.1 ผู้วิจัยจะศึกษาสำรวจ ศึกษา และบันทึกรายละเอียด ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความสำคัญ และความเป็นมาของพระเครื่องของวัดนางพญาและพระบรมสารีริกธาตุจังหวัดพิษณุโลก จากเอกสาร และข้อมูลออนไลน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญต่างๆ และใช้แบบสำรวจเพื่อให้ทราบบริบทของพื้นที่วิจัย

3.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 3.2.1 มาจัดทำคู่มือแนะนำเที่ยวหรือสื่อแนะนำเที่ยวต้นฉบับ ซึ่งรายละเอียดจะบรรยายเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งมีภาพประกอบ ก่อนที่จะขยายผลเป็นภาษาอื่นๆ ในโอกาสต่อไป

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือซึ่งมี 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบบสอบถาม จะใช้สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และแบบสัมภาษณ์จะใช้สัมภาษณ์เจ้าอาวาส ผู้ประกอบการบูชาพระเครื่องและวัตถุมงคล หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยที่ผู้วิจัย ดำเนินการวิจัยดังนี้

3.3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้เพื่อสำรวจความสนใจของนักท่องเที่ยว ชาวไทยและชาว ต่างประเทศที่มีต่อพระเครื่องนางพญาและพระบรมสารีริกธาตุจังหวัดพิษณุโลก โดยทำการสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 400 คน

3.3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในประเด็นที่กำหนดไว้ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยจะมุ่งเก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้ คือ เจ้าอาวาสวัดนางพญา และพระสงฆ์ จำนวน 2 รูป เจ้าอาวาสวัดราชบูรณะและพระสงฆ์ จำนวน 2 รูป เจ้าอาวาสวัดเสนาสน์ และพระสงฆ์ จำนวน 2 รูป ผู้รู้หรือปราชญ์พระเครื่อง จำนวน 2 คน ประธานชมรมพระเครื่องเมือง สองแควและสมาชิก จำนวน 5 คน ผู้ประกอบการพระเครื่องและวัตถุมงคล จำนวน 10 ร้าน หน่วยงาน ภาครัฐและสมาคมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 แห่ง และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 2 แห่ง รวมทั้งสิ้น 28 คน

3.3.3 สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ คือ วัดนางพญา และวัดราชบูรณะ ตั้งอยู่ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ริมแม่น้ำน่าน บนถนนพุทธบูชา และวัดเสนาสน์ อำเภอวัดโบสถ์

อันเนื่องมาจากวัดนางพญาเป็นวัดที่มีพระเครื่องนางพญา ซึ่งเป็นหนึ่งในพระเบญจภาคี ส่วนวัดราชบูรณะและวัดเสนาสน์ เป็นวัดที่ประดิษฐานพระพรมสารีริกธาตุ ซึ่งมีเพียง 2 แห่งในจังหวัดพิษณุโลก ส่วนการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมนี้ผู้วิจัยได้จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศ เช่น ห้องสมุด สื่ออินเทอร์เน็ต หรือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากแบบสอบถามผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows เพื่อแสดงผลเป็นคำร้อยละ และใช้เทคนิคการพรรณนาวิเคราะห์(Descriptive Analysis) และแสดงในรูปตารางต่อไป ส่วนแบบสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยใช้โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า(Data Triangulation) ซึ่งใช้วิธีในการตรวจสอบและนำข้อมูลที่ได้ในประเด็นต่างๆ หากข้อมูลแตกต่างกันในด้านเวลา ด้านผู้ให้ข้อมูล และด้านสถานที่ ผู้วิจัยจะถือว่าข้อมูลนั้นเชื่อถือได้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2546) จากนั้นผู้วิจัยจะได้นำมาจัดเป็นหมู่ตามประเภทและประเด็นที่ต้องการแล้วนำมาวิเคราะห์จากเนื้อหา(Content Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์และเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกันแล้วขยายผล โดยการรายงานผลการศึกษาโดยใช้เทคนิคการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ต่อไป